

írta [Dr. Sulyok Katalin](#), [2026-08-10](#)

Az új klímátörvény tartalma nem pusztán politikai döntés kérdése: alkotmányjogi, emberi jogi és nemzetközi jogi követelmények is meghatározzák, milyen szabályokat kell tartalmaznia. Dr. Sulyok Katalin, a Durham University docense, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának magántanára, a civil klímátörvényt kidolgozó jogász munkacsoport tagja tíz olyan minimumkövetelményt foglal össze, amelyek nélkül az új szabályozás jogilag aggályos maradhat. Ezek közé tartoznak a kötelező kibocsátáscsökkentési célok, a karbonköltségvetés, az alkalmazkodás, a természeti tőke védelme, valamint a társadalmi ellenőrzés és a végrehajthatóság garanciái.

Szerző: Dr. Sulyok Katalin, a Durham University docense, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának magántanára, a civil klímátörvényt kidolgozó jogász munkacsoport tagja

Az Alkotmánybíróság 2026. június 30-i hatállyal megsemmisítette a 2020. évi klímátörvény 2030-as célszámát, és az Országgyűlést ambiciózusabb szabályok megalkotására hívta fel. Civil szervezetek kezdeményezésére és széles körű egyeztetésével el is készült egy közel 60 oldalas [tervezet](#) az új törvény tartalmáról (aminek tartalmát ebben a [korábbi írásomban](#) mutattam be). Ezzel párhuzamosan az Országgyűlés is felvette jogalkotási menetrendjére az új klímátörvény megalkotását, és a Kormány bejelentette, hogy várhatóan novemberben el is fogadja az új törvényt, amelynek előkészítésénél figyelembe veszik a civil tervezetet is.

De vajon mi az a minimális szabályozási tartalom, aminek mindenképp benne kell lennie a Kormány által előkészített új törvényben? Az alábbiakban bemutatom azt a tíz legfontosabb kérdést, amelyek szabályozása Magyarországnak nemzetközi jogi, emberi jogi illetve alkotmányjogi kötelezettsége, azaz ezeknek mindenképp szerepelnie kell az új törvényben ahhoz, hogy az megfeleljen a nemzetközi egyezményekből, a szokásjogból, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményéből fakadó jogi követelményeknek.

A nemzetközi jog és az alkotmányjogi követelmények forrásai

Az első kézenfekvő mérce maga az alkotmányos mulasztást megállapító 5/2025. (VI. 30.) AB határozat. Ebben az Alkotmánybíróság (AB) kimondta, hogy a 40%-os 2030-as mitigációs célszám sérti a visszalépés tilalmát, továbbá, hogy az államnak a jövő nemzedékek érdekeit is védenie kell a törvényben a public trust doktrína alapján, valamint az állam éghajlatvédelmi vállalásait a klímatudomány eredményeire kell alapítania. A 2020. évi klímátörvény ugyanis egy helyen sem utalt a tudományos bizonyítékok relevanciájára.

A másik fontos emberi jogi mérce az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) Verein KlimaSeniorinnen Schweiz és társai v. Svájc ügyben hozott 2024-es ítélete, amiben az EJEB egy sor konkrét tevőleges állami kötelezettséget fogalmazott meg a nemzeti klímátörvényekkel kapcsolatban, különös tekintettel a kibocsátáscsökkentés kérdésére, amelyek az Emberi Jogok Európai Egyezményéből fakadnak a részes államokra nézve. Bár az ítélet formálisan csak Svájcra kötelező, de a Bíróság következetes gyakorlata miatt egy magyar klímátörvénnyel kapcsolatos ügyben is ugyanezeknek a kritériumoknak teljesülését vizsgálná. Fontos másik releváns döntés a Greenpeace Nordic and Others v. Norway ügyben hozott 2025. októberi ítélete, amelyben az EJEB a fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos állami kötelezettségeket értelmezte az Egyezmény 8. cikke (magánélet védelme) alapján.

A nemzetközi jogi kötelezettségek tekintetében az ENSZ Tengerjogi Törvényszékének 2024. évi klímaváltozási tanácsadó véleménye állapít meg Magyarország szempontjából is releváns éghajlatvédelmi kötelezettségeket a tengerjogi egyezmény alapján, hiszen annak hazánk is részese. A Törvényszék

kimondta, hogy az egyezmény alapján minden részes állam köteles a területén szabályozni és csökkenteni az üvegházhatású gáz (ÜHG) kibocsátásokat. (Ez cseppet sem meglepő, ha tekintetbe vesszük, hogy az óceánok az egyik legnagyobb szén- és hőelnyelők a klímarendszerben, ráadásul a klímaváltozás a tengerek savasodása és melegedése révén súlyosan károsítja a tengerek élővilágát, amelyek megőrzése az Egyezmény szerint minden részes állam kötelezettsége).

Továbbá fontos jogi támpont a Nemzetközi Bíróság 2025 júliusi tanácsadó véleménye az államok éghajlatváltozással kapcsolatos nemzetközi jogi kötelezettségeiről (tartalmáról lásd [korábbi társszerzős írásmat](#)). Az ENSZ legfőbb bírói szervének tanácsadó véleménye bár formálisan nem bír nemzetközi jogi kötelező erővel, de az abban értelmezett szabályok kötelező erejűek, így azok Magyarországra nézve is irányadó követelményeket támasztanak. A Bíróság a tanácsadó véleményben az államok éghajlatváltozással kapcsolatos egyezményes, szokásjogi és a nemzetközi jog általános elveiből fakadó jogi kötelezettségeit részletezte 133 oldalon.

I. Kötelező jogszabályban kell rendezni a kibocsátáscsökkentési vállalásokat

A KlimaSeniorinnen-ítélet szerint a kibocsátáscsökkentési célokat „nemzeti szinten kötelező erejű szabályozási keretben” kell meghatározni – tehát nem elég, ha csak stratégiákban szerepelnek, amelyek bármikor visszavonhatók, megváltoztathatók, és nem írnak elő kötelezettségeket a jogalanyok számára. Az AB is megállapította, hogy a klímátörvényen kívüli stratégiák (NÉS-2, NEKT, NFFS) gyakran ambiciózusabb célt tűznek ki, mint a hatályos kötelező jogszabály, ami feszültséget okoz a jogrendszerben. Az AB kimondta: ha egy stratégia szigorúbb célt fogalmaz meg, akkor „az elővigyázatosság és megelőzés elveinek maradéktalan érvényre juttatása ezen szigorúbb célkitűzések követését és megvalósítását követeli meg” ([101] bek.), és kíváncsi, hogy a stratégiák céljai „kifejezetten összhangban legyenek” a törvénnyel ([101] bek.). Tehát a jelenleg még csak stratégiákban megjelenő ambiciózusabb szabályokat törvényi szintre kell emelni.

Továbbá jelenleg még a jogilag nem kötelező stratégiák túlsúlya jellemző a hazai klímajogra, hiszen a még hatályos régi klímátörvény összesen 1 oldalas, míg számos stratégiát fogad el az állam, amelyek javarészt (jog)hatás nélkül maradnak. Ám az új klímátörvénynek ezen változtatni kell: a mitigáció, adaptáció és reziliencia főbb területeire vonatkozó legfontosabb vállalásokat és az intézkedések kereteit törvényi szinten, mindenkire nézve kötelező formában kell elfogadni.

Itt hangsúlyoznám, hogy önmagában az a tény, hogy Magyarország relatíve kis kibocsátó állam a globális kibocsátásokhoz viszonyítva, nem jelenti azt, hogy ne lenne köteles gyors és érdemi kibocsátáscsökkentésre. A Nemzetközi Bíróság és az EJEB is egyértelműen amellel foglalt állást, hogy ez a „csepp a tengerben” érvelés nem állja meg a helyét a nemzetközi jogi, illetve emberi jogi kötelezettségek kontextusában. Ennek oka, hogy minden tonna ÜHG-kibocsátással egyenes arányban nő a felmelegedés mértéke, amely szintén egyre inkább fokozza az éghajlati válság kockázatait. Tehát minden tonna további kibocsátás hozzájárul a klímakárokhoz, illetve azok kockázatához, ezért a kibocsátáscsökkentésre minden állam köteles. Ráadásul még legnagyobb kibocsátó államok sem tekinthetők a klímaválság „egyedüli” okozóinak, miközben a fejtenként a globális kibocsátások 2%-nál is kevesebbet kibocsátó államok együttvéve már az összkibocsátások több mint egyharmadéért felelősek. Azaz a kis kibocsátó államok nélkül (ide tartozik Magyarország is) nem is lehetséges a klímaválság megoldása.

II. Köztes célszámok kellenek és „fejnehéz” kibocsátási pálya

Az AB a hatályos klímátörvény 40%-os 2030-as célszámát megsemmisítette, amiért az már 2023-ra teljesült is, és további kibocsátáscsökkentési kötelezettségeket nem is írt elő 2030-ig, ezzel elmaradt az éghajlattudomány által megkövetelt mitigációs erőfeszítésektől, és megsértette a visszalépés tilalmát. Az új köztes célszám elfogadásának kötelezettsége a KlimaSeniorinnen-ítéletből is következik. Az EJEB hangsúlyozta, hogy nem elég a nemzeti klímátörvényben egy 2050-es nettó zero kibocsátási célt törvénybe iktatni (amit egyébként a hatályos klímátörvény is megtett), hanem „megfelelő közbenső csökkentési célokat kell kitűzni a klímasemlegességhez vezető időszakokra... amelyek alkalmasnak tekinthetők arra, hogy teljesítsék a hosszútávú semlegességi cél határidőben való teljesítését” (§549). Másszóval kellően nagy ÜHG-csökkentést írnak elő rövidtávon, amely olyan dekarbonizációs pályára állítja a gazdaságot, amely mellett megvalósítható a 2050-re vállalt karbonsemlegességi cél. Ezt erősíti a Nemzetközi Bíróság

megállapítása, amely szerint az államok kötelesek „mély, gyors és folyamatos” kibocsátáscsökkentésre annak érdekében, hogy teljesítsék a szokásjogi kötelezettségeiket a klímarendszer károsodásának megelőzése tekintetében (282. bek).

Ráadásul az EJEB kimondta azt is, hogy a kibocsátási pálya nem róhat „a jövő generációkra aránytalan terhet” (549. §). Ez azt jelenti, hogy „fejnehéz” csökkentési pálya kell, vagyis – az ENSZ Kormányközi Éghajlatváltozási Testülete (IPCC) tudományos bizonyítékaival összhangban – azonnali és minél érdemibb kibocsátáscsökkentésre van szükség a felmelegedés mérsékléséhez. Ennek oka, hogy a mai CO₂ kibocsátások még évszázadokig a levegőben maradnak és végig kifejtik felmelegítő hatásukat, tehát a mai tétlenségünk árát a jövő nemzedékeknek kell majd megfizetni.

A fenti idézett KlimaSeniorinnen-kritériumokban tehát az EJEB több közbenső cél elfogadását írja elő. Azaz erős érvek szólnak amellett, hogy az új 2030-as célszámon túl egy 2040-es köztes célszám törvénybe iktatására is szükség van. Ez rajzolná ki ugyanis a 2030–2050 közötti időszakra vonatkozó kibocsátási pálya pontos ívét, azaz a csökkentés ütemét. És ez az, ami meghatározza, hogy összességében mennyi ÜHG-kibocsátásra kerül majd sor. Ezért is bevett megoldás 2040-es célértékek meghatározása a mitigációs vállalásoknál.

Amennyiben konkrét számszerű célérték nem is szerepelne a 2040-es időtávra, a klímátörvénynek még ekkor is rögzíteni kell e célszám meghatározásának alapelveit és módját, ahogy azt tette az Unió is a [klímarendeleletében](#), amely köti a későbbi jogalkotó mozgásterét, és ez teljesíthetné az EJEB elvárását a közbenső célok létrehozásához. Az EJEB hangsúlyozta, hogy az éghajlatpolitikai vállalásoknak minden esetben a legfrissebb tudományos eredményekre kell támaszkodniuk és tiszteletben kell tartaniuk a nemzedékek közötti méltányos tehermegosztás követelményét.

III. A legfrissebb éghajlatkutatói eredményekre kell alapítani az intézkedéseket

A Nemzetközi Bíróság kimondta, hogy az államok kötelesek minden tőlük telhető erőfeszítést megtenni a kibocsátáscsökkentések érdekében. E gondossági kötelezettség mércéje ráadásul idővel szigorúbbá is válik, ahogy a kockázatok egyre súlyosabbak, illetve a legújabb kutatások fényében egyre inkább előreláthatóvá válnak. A legújabb tudományos eredmények tehát egyre szigorúbb intézkedéseket tesznek szükségessé. A reziliencia és adaptáció körében is fontos a legfrissebb tudományos eredményekre támaszkodni. A civil javaslatban éppen ezért is javasoltuk az adatalapú rendszeres felülvizsgálat kötelezettségét a reziliencia fokozása érdekében minden kulcsfontosságú szakpolitikai szektorban.

A tudományalapú klímaintézkedések egyik bevett intézményi garanciája, külföldi klímátörvényekben illetve az EU szintjén is, független kutatókból álló éghajlatváltozási tudományos tanácsadó testület létrehozása, amely javaslattevő hatáskörökkel rendelkezik. Ezért is javasoltuk a civil klímátörvény-tervezetben egy kilenc tagú Éghajlatpolitikai Tudományos Tanácsadó Testület felállítását a karbonköltségvetés és egyéb intézkedések javaslatainak kidolgozására.

IV. Karbonköltségvetés kell

A KlimaSeniorinnen-ítélet szerint az államoknak meg kell határozniuk a karbonköltségvetésüket, azaz „a szén-dioxid-semlegesség elérésének célütemezését és az ugyanerre az időszakra vonatkozó teljes fennmaradó szén-dioxid-kibocsátás mennyiségét”, vagy a jövőbeli üvegházhatásúgáz-kibocsátás számszerűsítésének más ezzel egyenértékű módszerét” (550. §, a) pont). A karbonköltségvetés nélkül ugyanis nem állapítható meg, hogy egy adott időszakban mennyi az összesen kibocsátható ÜHG-mennyiség, amelyet az adott állam területén működő kibocsátók nem léphetnek túl, ha tartani akarjuk a kitűzött felmelegedési célt. A karbonköltségvetés sarokszámai nem a klímátörvényben szerepelnének, ám magát a jogintézményt, mint irányadó módszert a klímátörvénynek kell létrehoznia.

A karbonköltségvetés nem számviteli kérdés: ha a kibocsátások túllépik az adott időszakra megállapított mértéket, akkor azt nem tudjuk azzal orvosolni, hogy a következő időszakban majd kicsit jobban „spórolunk” (azaz kevesebb karbont bocsátunk ki). Hiszen a „túlköltekezés” itt többletkibocsátásként jelenik meg, amely többletfelmelegedést okoz még akkor is, ha mindeközben nagyon radikálisan csökkennének is a hazai kibocsátások. A korai kibocsátáscsökkentésnek nincs alternatívája, ha a felmelegedés korlátozása a cél.

A karbonkölségvetés a kibocsátáscsökkentés tervezési eszköze, amely lehetővé teszi a hiteles és transzparens állami vállalások megfogalmazását, és azok nyomkövetését. E nélkül a kibocsátási célszámok könnyen üres ígéretessé válhatnak, hiszen nincs egy transzparens viszonyítási pont, és nem mérhető az előrehaladás (és az esetleges elmaradás sem). Éppen ezért tekintette az EJE az Emberi Jogok Európai Egyezményből fakadó kötelezettségnek a karbonkölségvetést.

V. A vállalati kibocsátásokat is szabályozni és csökkenteni kell

A Nemzetközi Bíróság és a Tengerjogi Törvényszék véleményei szerint az államnak kötelessége szabályozni a joghatósága alatt működő ÜHG-kibocsátókat annak érdekében, hogy azok csökkentsék kibocsátásaikat. Az EJE a Greenpeace Nordic-ügyben ehhez hasonlóan előírta, hogy az államoknak az éghajlatra veszélyes tevékenységek engedélyezése előtt átfogó hatásvizsgálatot kell lefolytatniuk, amelynek számszerűsítienie kell „az összes várható üvegházhatásúgáz-kibocsátást, ideértve a belföldi és az exportált, értékláncvégi (Scope 3) származó kibocsátásokat is”.

A vállalatok szabályozásának egyik EU-ban is bevett módja, hogy a belső jogrendszer egy gondossági kötelezettséget ró a kibocsátókra, amely alapján a nagykibocsátó vállalkozások kötelesek minden lehetséges, elérhető és észszerű intézkedéssel törekedni a kibocsátásaik csökkentésére (lásd például francia és holland jogi megoldásokat, illetve az EU CSDDD irányelvét). A civil tervezet ennek érdekében létrehozni javasolja az éghajlat-veszélyeztetés tényállását, amely egy hasonló gondossági kötelezettséget telepít a vállalkozásokra. Erre azért van szükség, mert bár a kibocsátás csökkentés kereteit az állam tudja szabályozni, de végső soron mégsem a jogalkotó a tényleges kibocsátó, ezért a hatékony szabályozás szükségszerű eleme, hogy a jogi kötelezettség a valódi szennyező oldalán is megjelenjen. Minden egyéb esetben a karbonkölségvetés könnyen csak papíron létezik majd, de a végrehajtására nem lesz semmilyen kötelezettség, se garancia. A jelenlegi emissziós kvótakereskedelmi rendszerben ugyanis egy vállalat akár a korábbiánál még többet is kibocsáthat: ekkor a kibocsátás drágább lesz a szennyezőnek az emelkedő kvótaár miatt, de az teljesen jogszerű. A vállalati gondossági kötelezettség tehát az egyedüli hatékony jogi módja a szennyező fizet elve megjelenítésének, amely alkotmányos alapelv, és amelyet még a hatályos szimbolikus nyúlfarknyi klímátörvény is elismer.

VI. Adaptációra és rezilienciára vonatkozó szabályok is kellenek

Az AB határozat kimondta: a mitigáció [kibocsátás csökkentés], az adaptáció és a reziliencia „egyenlő fontossággal bíró jogi eszközök” ([127] bek). Az AB épp ezért állapított meg alkotmányos mulasztást, mert a hatályos klímátörvény csak a mitigációra koncentrál, az alkalmazkodást és a rezilienciát nem szabályozza ([130] bek). Az új törvénynek önálló szabályozást kell adnia a már elkerülhetetlen klímahatásokhoz történő alkalmazkodásra is, és így irányt kell mutatnia többek között az élelmiszer-termelés, vízgazdálkodás, erdészet, területhasználat, egészségügy, katasztrófavédelem számára is.

VII. Természeti tőke védelme nélkül nem lehetséges az éghajlatvédelem

Az AB abból a tételből vezette le a nemzeti vagyontár szükségességét, hogy az Alaptörvény P) és 38. cikke szerinti nemzeti vagyon elemeit fel kell mérni és nyomon kell követni. A hagyományos GDP-mutató erre nem elegendő. A határozat szerint az új törvénynek olyan nemzeti vagyonleltárt kell létrehoznia, amely felméri a természeti tőke „állapotát (ideértve azok ismert károsodásait is), ezzel is segítve a mindenkori jogalkotót és jogalkalmazót abban, hogy a környezet és természet valós állapotának figyelembevételével hozza meg a legfontosabb ... döntéseit.” ([129] bek).

Ezen túl nagyon fontos még a természetes felszínborítottság megőrzése és az antropogén területhasználat és tájhasználat (például természetes felszínek lebetonozása, természetes gyepek feltörése mezőgazdasági termelés céljára) visszaszorítása is. Ugyanis amíg a természetes felszínek fontos szénelnyelő rendszerek, addig az emberi beavatkozás hatására szénforrásokká válnak. Magyarország biológiailag aktív területének kiterjedése és minősége nem csökkenthető. A biológiailag aktív terület csökkenését eredményező beavatkozás csak akkor engedélyezhető, ha annak megfelelő pótlása legkésőbb a beavatkozással egyidejűleg megvalósul.

Az AB azt is hangsúlyozta, hogy a törvényben nem elegendő a kibocsátás csökkentéséről rendelkezni, de a természetes szénelnyelő kapacitásokat nyújtó természetes ökoszisztémák védelmét is biztosítani kell. Ez egyértelműen kijelöli az erdők megőrzésének fontosságát és az agrárium működésének újragondolását a

természetes ökoszisztémák megőrzése érdekében. Ez nemcsak a mitigáció érdekében fontos, mint a szénelnyelők növelése, hiszen természetes ökoszisztémák nélkül adaptáció és reziliencia sem lehetséges. Elég csak a vizes élőhelyek vízmegtartó képességére illetve a városi hőszigetekben a zöld területek hűtő hatására gondolni.

VIII. A jövő nemzedékek érdekeit figyelembe kell venni

Az Alaptörvény P) cikke szerint az állam a természeti kincseket a jövő nemzedékek javára is kezeli; az AB ebből vezette le a public trust doktrínát: „az állam a jövő nemzedékek, mint kedvezményezettek számára egyfajta bizalmi vagyonkezelőként kezeli a rá bízott természeti és kulturális kincseket... Az államnak ezen kincsek kezelése... során egyaránt tekintetbe kell vennie a jelen és a jövő generációk érdekeit” ([45] bek). A KlimaSeniorinnen-ítélet ugyanezt emberi jogi nyelvre fordította: „a jövő generációkra nehezedő aránytalan teher elkerülése érdekében azonnali kibocsátáscsökkentési intézkedéseket kell hozni” (549. §).

A Nemzetközi Bíróság szintén kimondta, hogy az államok a nemzedékek közötti méltányosság alapelve értelmében kötelesek döntéseik jövőbeli előrelátható hatásait mérlegelni a döntéshozatal során. Ez a kötelezettség sokféle eljárásra is lefordítható a belső jogban. A civil törvénytervezet például a generációs hatásvizsgálat eljárását javasolja létrehozni ennek érdekében, amely a külön jogszabályban meghatározott, kiemelt éghajlatvédelmi jelentőségű intézkedések kapcsán vizsgálná azt, hogy az intézkedés milyen hatást gyakorol a jövő nemzedékek életfeltételeire, természeti erőforrásokhoz való hozzáférésére és döntési mozgásterére.

IX. Adatok nyilvánossága, transzparencia, társadalmi kontroll

A KlimaSeniorinnen-ítélet szerint az államoknak eljárási biztosítékokat kell nyújtaniuk arra, hogy a kibocsátáscsökkentési célokat, azok elfogadásának folyamatát és betartásának menetét, a társadalmi nyilvánosság ellenőrizhesse (552–554. §§). Ennek része, hogy minden releváns adatnak nyilvánosnak kell lennie, az éghajlatvédelmi döntések megalapozására szolgáló tanulmányokat is hozzáférhetővé kell tenni, és lehetőséget kell biztosítani az érintett egyének részvételére a döntések véleményezésére. A Greenpeace Nordic-ügyben az EJEB szerint a nyilvánosság bevonását a döntéshozatal olyan szakaszában kell biztosítani, „amikor még minden opció még nyitva áll a hatóságok előtt”, tehát az utólagos „lepapírozás” (amire sok példát láttunk sajnos korábban) és pro forma tájékoztatás nem felel meg e mércének.

Az új klímátörvénynek az éghajlati adatok nyilvánosságát, megismerhetőségét biztosítani kell. Ezen túl a társadalmi részvételt, azaz az érintett egyének és civil szervezetek részvételi jogait (ide értve az ügyféli jogállást és perképességet) is biztosítani kell. Ennek módja lehet különféle beszámolási kötelezettség, illetve érdemi társadalmi egyeztetési eljárások, egyeztető fórumok, amelyekre nézve a civil törvénytervezet is számos megoldást tartalmaz.

X. A törvényt végre is kell hajtani

Mindegyik fenti követelmény üres ígéret marad, ha azokat a norma címzettjei nem hajtják végre. Ezért kulcsfontosságú, hogy a törvényi szabályok betartására, illetve a vállalások nyomon követésére és ellenőrzésére megfelelő eljárásokat is biztosítson maga a klímátörvény. Az AB is hangsúlyozta: szükség van „betartható és számonkérhető (betartatható) jogi szabályozásra” ([127] bek). A KlimaSeniorinnen-ítélet is hangsúlyozza, hogy nem elég a mitigációs célokat a nemzeti klímátörvényben rögzíteni, de azok végrehajtásának megfelelőségét is vizsgálja majd az EJEB az államok elleni esetleges klímaperekben. A jogi kikényszerítési mechanizmusoknak illetve a jogi felelősség érvényesítésének számos válfaja lehetséges, polgári jogi és közigazgatási jellegű, illetve bírói és nem bírói utak igénybevételevel is. Az ezek közti választás a jogalkotó feladata. A civil javaslatban a Kvt. mintájára például javasoltuk az éghajlatveszélyeztető nagykibocsátók eltiltásának lehetőségét, illetve kártérítési felelősséget éghajlatveszélyeztetés esetén, a mulasztási pert, illetve a jövő nemzedékek szószólójának közvetlen Alkotmánybírósághoz fordulásának lehetőségét is.

Összegzés

Hogy pontosan milyen eljárásokban és intézményekkel tesz a fenti szabályozási kötelezettségnek Magyarország eleget, abban a jogalkotónak természetesen széles mozgástere van. Többféle jó (és ugyanannyi kevésbé jó) megoldás is elképzelhető a létrehozandó intézmények, határidők és felelősök tekintetében; a nemzetközi jogi minimumkövetelményeknek többféle módon is eleget tehet az új

klímatörvény. Nincs két egyforma nemzeti klímatörvény, hiszen a klímatörvénynek a klímaválság globális valóságán túl ugyanannyira figyelembe kell vennie a lokális (társadalmi és jogrendszeri) adottságokat is, miközben a már meglévő jogintézményekhez is illeszkedni kell. Azonban a magyar sajátosságok figyelembe vétele nem jelenti azt, hogy bármilyen tartalmú klímatörvény elfogadható eredmény volna. Ha az új klímatörvény nem tartalmaz érdemi szabályokat a fenti tíz kérdésre vonatkozóan, úgy a törvény Magyarország nemzetközi jogi felelősségével kapcsolatos aggályokat vethet majd fel.